

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในบทนี้เป็นการเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ข้าราชการ และหน่วยงานเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา (ผู้ที่เคยมาร่วมอบรม ประชุม และสัมมนา ที่วิทยาลัยอิสลามศึกษา) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงกลุ่มละ 50 คน รวมทั้งหมด 200 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- เป็นหัวหน้าองค์กรระดับตำบลขึ้นไป
- มีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา ไม่น้อยกว่า 4 ปี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีการเจาะจงตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติ ดังนี้

- มีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา (ผู้ที่เคยมาร่วมอบรม ประชุม และสัมมนา ที่วิทยาลัยอิสลามศึกษา) ไม่น้อยกว่า 4 ปี
- เป็นบุคลากรภายในวิทยาลัยอิสลามศึกษา 2 คน และบุคลากรภายนอก วิทยาลัยอิสลามศึกษา 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม แบบสอบถามใช้สำหรับสอบถามบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ
 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ด้านต่าง ๆ 8 ด้าน
 คือ

1. บทบาทด้านการสอน
2. บทบาทด้านการวิจัย
3. บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน
4. บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
5. บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้
6. บทบาทด้านการชี้นำสังคม
7. บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เติบונนัย
8. บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม

โดยเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549) ซึ่งจะทำการวัดระดับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาโดยมีความหมายของแต่ละระดับดังนี้ โดยมี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	บทบาทมากที่สุด
4	หมายถึง	บทบาทมาก
3	หมายถึง	บทบาทปานกลาง
2	หมายถึง	บทบาทน้อย
1	หมายถึง	บทบาทน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มที่ 1 เกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ บทบาทด้านการชี้นำสังคม บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เติบונนัย และบทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม

การสร้างเครื่องมือ

วิธีสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยท่านอื่นๆ มาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ บทบาทด้านการชี้นำสังคม บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย และบทบาทด้านการตัดสินใจส่งสัยในหลักการอิสลาม

1.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง เหมาะสม และสิ่งที่ปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้อง สมบูรณ์ แล้วนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน (ดูภาคผนวก) มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นหลักที่ศึกษา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) โดยกำหนดคะแนนไว้ ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับขอบข่ายเนื้อหา ตามโครงสร้างที่ระบุไว้

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายเนื้อหาตามโครงสร้างที่ระบุไว้

แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป สำหรับข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.60 นั้น ก็นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แล้วนำไปทดลอง (Try Out) กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

1.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในรายด้านและทั้งฉบับ โดยการหาสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha - Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .971

1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างโดยกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ บทบาทด้านการขึ้นนำสังคม บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย และบทบาทด้านการตัดสินใจส่งสัยในหลักการอิสลาม

2.3 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณา จำนวน 5 คน (ดูภาคผนวก)

2.4 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1 ครั้ง

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงข้อความอีกครึ่งหนึ่งแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ ไปยังหน่วยงานที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ด้วย

3. ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างได้รับคืนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย

4. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนด ด้วยการดำเนินการสัมภาษณ์ตาม วัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายด้วยตนเอง และบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ จดสรุปการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วางกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ก. **แบบสัมภาษณ์** ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต บทบาทด้านการวิจัย บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน บทบาทด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ บทบาทด้านการชี้นำสังคม บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย และบทบาทด้านการตัดสินใจข้อสงสัยในหลักการอิสลาม แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

ข. **แบบสอบถาม** ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า
3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา โดยแบ่งช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต 5 กลุ่ม ในการแปลความหมาย ดังนี้ คือ

- 1.00 - 1.50 หมายถึง บทบาทน้อยที่สุด
- 1.51 - 2.50 หมายถึง บทบาทน้อย
- 2.51 - 3.50 หมายถึง บทบาทปานกลาง
- 3.51 - 4.50 หมายถึง บทบาทมาก
- 4.51 - 5.00 หมายถึง บทบาทมากที่สุด

สถิติในการวิจัย

1. สถิติในการวัดคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับแบบสอบถาม (Index of Congruence) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์.2549)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{จำนวนของรายการนั้น} * 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Edward, 1974 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร(Ferguson,1981)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง